

Helena Uhlén
Naturskydd och tillsyn
Naturavdelningen
010-22 36 349

Bildande av naturreservatet Baremosse i Habo och Mullsjö kommuner

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Baremosse, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som är utmärkta i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att

- bevara och vårda ett skogs- och myrmosaikområde med högmossar och öppna och trädbevuxna myrar
- bevara naturskogsartad barrblandskog i anslutning till myrmark
- bevara myrens hydrologiska och geovetenskapliga värden
- bevara biologisk mångfald, särskilt fågellivet, knuten till myr- och skogsmark
- bidra till gynnsam bevarandestatus för de listade habitaterna och arterna enligt EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv.

Syftet ska uppnås genom att:

- högmosse och öppna och trädbevuxna myrar i huvudsak lämnas utan åtgärder
- naturskogsartad barrblandskog lämnas i huvudsak utan åtgärd
- vissa yngre skogar restaureras genom röjning och ringbarkning av gran och lärk för att gynna tall och lövträd.
- återkommande naturvårdsbränna skog på fastmark

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar

Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplanen (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Länsstyrelsens beslut den 21 januari 1985 (dnr 11.126-3149-83) om bildande av naturvårdsområdet Baremosse i Habo och Mullsjö kommuner upphör att gälla först när detta beslut vinner laga kraft.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom föreskriftsområde A och B inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar. Undantag gäller skogsbruksåtgärder inklusive slutavverkning inom föreskriftsområde B, enligt bifogad karta (bilaga 1), fram till och med år 2070.
2. så eller plantera träd eller buskar
3. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk bearbetning
4. anordna upplag av något slag
5. dika eller dikesrensa
6. bedriva täkt av något slag
7. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning, med undantag för underhåll av befintliga jakttorn
8. framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller inte för uttransport av fällt vilt med mindre fordon eller fordon med lågt marktryck som ej skadar mossen. Förbudet gäller inte heller befintliga vägar enligt bifogad karta. Undantag gäller även vid skogsbruksåtgärder inklusive slutavverkning i enlighet med föreskrift A1.
9. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
10. anlägga väg, led, bro eller spång
11. plantera in för trakten främmande arter
12. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen
13. uppföra stängsel eller annan hägnad
14. jaga tjäder, orre eller järpe

Inom föreskriftsområde C inom naturreservatet är det, utan Länsstyrelsens tillstånd, förbjudet att:

15. uppföra byggnad
16. anlägga väg
17. anlägga mark- eller luftledning
18. utföra fyllning, tippning eller schaktning
19. bedriva täkt, inklusive husbehovstäkt
20. utföra dikning, skyddsdikning eller dämning
21. tillföra konstgödning eller kalk

**B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM
FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV
SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG**

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av en informationstavla vid vägens slut i norra delen
3. röjning och ringbarkning av lärk och gran i snedstreckat område
4. röjning av igenväxningsvegetation på högmossen inom föreskriftsområde A
5. igenläggning av diken efter hydrologisk utredning inom föreskriftsområde A
6. naturvårdsbränning och de säkerhetsarrangemang som då krävs, inom föreskriftsområde A och efter år 2070 även i föreskriftsområde B
7. bekämpning av invasiva främmande arter
8. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

**C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM
RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM
NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT
INOM NATURRESERVATET**

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller döda träd eller buskar
2. elda annat än med medhavd ved
3. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag av matsvamp för husbehov
4. samla in ryggradslösa djur med fallor som dödar
5. sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

6. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller liknande verksamhet med fler än 100 deltagare
7. anordna lägerverksamhet med fler än 30 personer

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna B ovan. Föreskrifterna

ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga ledningar med ledningsgator, nätstation och vägar med vägområde. Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande för vilka tillstånd har erhållits av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Baremosse
Areal	397,6 hektar (ha), varav vatten 0,3 ha
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310518)
Kommun	Habo och Mullsjö
Socken	Gustav Adolf, Habo och Utvängstorp
Lägesbeskrivning	ca 5 km sydost om Utvängstorps kyrka
Fastigheter	delar av fastigheterna Dalen 1:1, Eken 1:2, Klämmestorp 2:18, Krubbemaden 1:4, Kvill 1:2 och 1:21, Stora Klämmestorp 1:3, Utvängstorp 1:5, 1:7, 1:9 och 5:1
Fastighetsägarkategori	enskilda och kyrkan
Gräns	Enligt karta, bilaga 1.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Baremosse och Möjamossen bildar ett stort myrkomplex dominerat av en platåmosse och sluttande mossar med fastmarkspartier. Mossen är av högmossekaraktär med tuvsträngar, höljor och välutvecklade gölkomplex. Områdets växlande uppbyggnad och hydrologi ger den stort geovetenskapligt, botaniskt och hydrologiskt värde. Det välutvecklade gölkomplexet ute på mosseplanet har stor betydelse för fågelfaunan, här trivs t ex grönben, ljungpipare och smålom liksom skogshöns. Den öppna myren övergår i skogbevuxen våtmark som domineras av tallskog. En del områden med äldre naturskogsartad barrblandskog på fastmark liksom en del yngre planterad skog ingår i det område som skyddas genom förbud mot skogsbruk. I knappt 90 ha av naturreservatet får markägarna fortsatt bedriva skogsbruk.

En del av myrkomplexet ligger i Västra Götalands län, och även denna del är skyddad som naturreservat.

Bakgrund

Baremosse förklarades som naturvårdsområde år 1985 av Länsstyrelsen i Skaraborgs län som området då tillhörde. Det främsta syftet med skyddet var att bevara områdets vetenskapliga naturvärden.

År 2010 inkom en ansökan för att få föryngringsavverka på fastigheten Utvängstorp 1:9 inom de delar av naturvårdsområdet där tillstånd krävdes för att få avverka. I samband med detta togs frågan om ersättning upp med markägaren och ett avtal om intrångsersättning kunde tecknas under hösten 2011. I mars 2012 påbörjades diskussionen med övriga markägare inom Baremosse om att stärka skyddet för delar av området och samtidigt ersätta markägarna ekonomiskt. Våren 2014 gavs Värderingsbyrån Sydost AB i uppdrag att ta fram ersättningsutredningar för de berörda fastigheterna. Samtidigt fick NAI Svefa AB uppdrag att förhandla om ersättning med markägarna. Det är nio fastigheter som berörs av de skärpta föreskrifterna och med 5 av fastigheterna finns det avtal om intrångsersättning. För den del av Baremosse som ligger i Västra Götalands län togs beslut den 8 december 2014 att ombilda naturvårdsområdet till naturreservat.

Samråd enligt 25-26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Habo kommun och Mullsjö kommun.

Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Baremosse skickades på remiss den 29 februari 2016 till Habo och Mullsjö kommuner, länsstyrelsen i Västra Götalands län, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och flera föreningar. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

Yttrande har inkommit från Habo kommun, Mullsjö kommun, länsstyrelsen i Västra Götalands län, Skogsstyrelsen, SGU, Naturskyddsföreningen i Habo, Vattenfall Eldistribution AB och två markägare.

REMISSVAR

Habo kommun har inget att invända mot förslaget, efter att de har försäkrat sig om att det inte kommer att påverka vindkraftsetablering i området.

Mullsjö kommun ställer sig positiva till förslaget.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län är positiva till att naturvårdsområdet omvandlas till naturreservat.

Skogsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget.

SGU har efterfrågat en fylligare beskrivning av torvmäktighet, torvslag och torvmarkens uppbyggnad, samt även föreslagit att reservatets informationsskylt ska innehålla information om torvbruk, hur mossar bildas och mossars uppbyggnad.

Habo naturskyddsförening har framfört att diken i områdets södra del bör läggas igen och att skogsbruk helt bör upphöra i de södra delarna. De vill också att det ska vara möjligt att angöra naturreservatet söderifrån, i Habo kommun.

Vattenfall Eldistribution AB har framfört synpunkter om att de måste kunna driva och underhålla befintliga ledningar med ledningsgator och nätstation. De vill också kunna anlägga nya ledningar inom området, såsom jordkabel.

Markägarna har haft synpunkter om tydligheten i skötselplanen om att föra ut skogsprodukter ur naturreservatet samt vill att om avverkning sker i reservatet ska virket omhändertas på ett sådan sätt att man förhindrar etablering av skadeinsekter.

Samtliga remissvar har behandlats och delvis beaktats i beslutet eller skötselplanen. Länsstyrelsens ställningstagande framgår under rubriken Motivering-Bedömning.

Motivering

BESTÄMMELSER

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,

3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

BEDÖMNING

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de av riksdagen beslutade, miljömålen. Naturreservatsbildning av Baremosse bidrar till att miljömålen "Myllrande våtmarker", "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv" kan uppfyllas.

Skälen enligt 7 kap. 5 § till att bilda naturreservatet Baremosse är den stora och relativt orörda mossen med ett rikt fågelliv samt att delar av skogsmarken utgörs av naturskogsartad barrblandskog. Baremosse skyddades som naturvårdsområde 1985. Ett ca 3 ha stort skogsområde inom Baremosse är skyddat som biotopskyddsområde sedan 2007. Hela Baremosse är av riksintresse för naturvården (NRO06074) enligt 3 kap. 6 § MB och ingår i nätverket Natura 2000 både i art- och habitatdirektivet och i fågeldirektivet sedan år 2000. På mossen häckar Natura 2000-arter som smålom, grönbena, ljungpipare, orre, tjäder, järpe och trana. Baremosse är med i Myrskyddsplan för Sverige och är av högsta klass i länets våtmarksinventering. Inom Baremosse är det flera skogsområden som är registrerade som nyckelbiotoper och objekt med höga naturvärden enligt Skogsstyrelsen nyckelbiotopsinventering. Baremosse ligger även inom bränningslandskapet västra Småland och Hökensås (Strategi för naturvårdsbränning i sydöstra Sveriges skyddade skogsområden år 2012-2022).

Länsstyrelsen bedömer att delar av Baremosse har höga naturvärden som motiverar ett skydd mot täkt, dikning, avverkning av skog och borttransport av död ved. Området ska därför skyddas som naturreservat. Skyddet av naturvärdena inom Baremosse stärks med ett tydligare syfte och skärpta föreskrifter för delar av området enligt 7 kap. 4-5 §§ MB jämfört med tidigare beslut om naturvårdsområde. Syftet har kompletterats för att omfatta en del skog på fastmark med höga naturvärden samt de listade habitaterna och arterna enligt EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv. Föreskrifterna har skärpts för delar av området främst genom förbud mot exploatering som täkt och dikning och förbud mot skogsbruk och fågeljakt.

Baremosse naturreservat är delvis svårtillgängligt för besökare och mossens värden för fågellivet motiverar att det även fortsättningsvis är ganska svårtillgängligt. Det finns en anvisad parkeringsplats i kanten utanför naturreservatets norra del. En informationstavla kommer att placeras nära parkeringen och där ska det finnas information om de naturvärden som ligger inom naturreservatet.

Föreskrifterna och avgränsningen av föreskriftsområde A är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara den öppna mossen med fastmarksholmar, sumpskog och kantzoner, samt för att bevara de listade habitaterna och arterna enligt EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv i gynnsam bevarandestatus. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området och avgränsningen av föreskriftsområde A mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. För normalt underhåll av ledningar med ledningsgator och nätstation medges undantag från föreskrifterna i hela naturreservatet. Inom föreskriftsområde C krävs det tillstånd från Länsstyrelsen för att anlägga ny ledning som till exempel jordkabel. I övriga delar bedömer Länsstyrelsen att

det utifrån områdets naturvärden är motiverat med ett förbud mot att anlägga nya ledningar.

Länsstyrelsen har ingen möjlighet att göra de undersökningar av torven som SGU efterfrågar. I övrigt har några förtydliganden och tillägg gjorts i skötselplanen utifrån SGU:s och markägarnas synpunkter.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 7 oktober 2016 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten, Falköpings tidning och Dagen den 8 september 2016, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 29 september 2016.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket vikarierande landshövding Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Helena Uhlén varit föredragande, har även avdelningschef Per Hallerstig och enhetschef naturskydd och tillsyn Malin Lund deltagit.

Anneli Wirtén

Helena Uhlén

BESLUT

Datum
2016-09-01

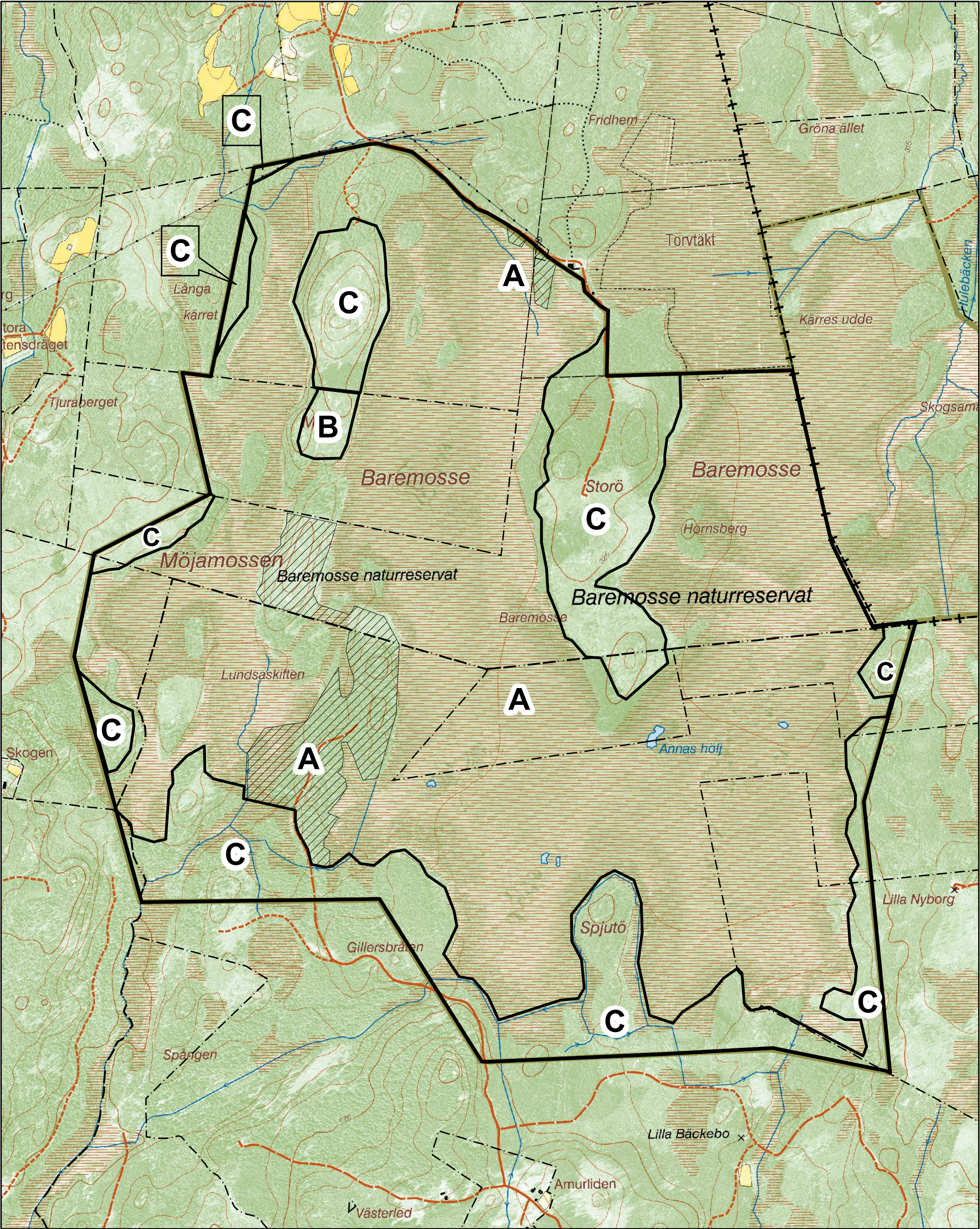
Beteckning
511-1719-2012

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Naturreseptatet Baremosse

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2016-09-01, dnr 511-1719-2012

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

- Gräns för naturreservatet Baremosse
- Föreskriftsområden enligt 7 kap. 5 § MB
- Föreskriftsområde enligt 7 kap. 6 § MB
- Brukningsväg

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

BILAGA 2 FÖRSLAG

TILL SKÖTSELPLAN

Sida 1/9

Datum

2016-09-01

Beteckning

511-1719-2012

Skötselplan för naturreservatet Baremosse i Habo och Mullsjö kommun

Innehållsförteckning

SKÖTSELPLANENS GILTIGHETSTID.....	2
1. SYFTET MED NATURRESERVATET	3
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
2.1 Administrativa data	3
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	4
2.3 Historik och markanvändning	4
2.4 Växt- och djurliv	5
2.5 Friluftsliv	5
2.6 Bebyggelse och anläggningar	5
2.7 Källförteckning	5
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR NATURRESERVATET	6
3.1 Övergripande mål med skötseln	6
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
3.3 Friluftsliv och gränser	9
3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	10
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	10
4.2 Uppföljning av bevarandemål	10
5. BILAGOR	10

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2016 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering.

Vid frågor om skötsel av reservatet kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-22 36 0 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att

- bevara och vårda ett skogs- och myrmosaikområde med högmossar och öppna och trädbevuxna myrar
- bevara naturskogsartad barrblandskog i anslutning till myrmark
- bevara myrens hydrologiska och geovetenskapliga värden
- bevara biologisk mångfald, särskilt fågellivet, knuten till myr- och skogsmark
- bidra till gynnsam bevarandestatus för de listade habitaterna och arterna enligt EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv.

Syftet ska uppnås genom att:

- högmosse och öppna och trädbevuxna myrar i huvudsak lämnas utan åtgärder
- naturskogsartad barrblandskog lämnas i huvudsak utan åtgärd
- vissa yngre skogar restaureras genom röjning och ringbarkning av gran och lärk för att gynna tall
- återkommande naturvårdsbränna skog på fastmark

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Baremosse
Skyddsform	Naturreservat
Areal	397,6 hektar (ha) varav vatten 0,3 ha
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310518)
IUCN-kategori	0 – området kan ej att klassificera enligt IUCN (eftersom det är tillåtet med skogsbruk i delar av området)
Miljömål	✓ Myllrande våtmarker ✓ Ett rikt växt- och djurliv ✓ Levande skogar
Län	Jönköping
Kommun	Habo och Mulsjö
Socken	Gustav Adolf, Habo och Utvängstorp
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel (11) och Tiveden-Tylöskogen-Kolmården (23)
Mittpunktskoordinater	N6430000 – E437600 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Ca 5 km sydost om Utvängstorp kyrka och ca 8 km nordväst om Gustav Adolfs kyrka.
Fastigheter	Delar av fastigheterna Dalen 1:1, Eken 1:2, Klämmestorp 2:18, Krubbemaden 1:4, Kvill 1:2 och 1:21, Stora Klämmestorp 1:3, Utvängstorp 1:5, 1:7, 1:9 och 5:1.

Markägarkategorier	Enskilda och kyrkan
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län.

<i>Areal per markslag</i>	<i>Hektar</i>
Skog	152,1 ha, varav 65,3 ha är undantagna från skogsbruk
Myrmark	245,2 ha
Vatten	0,3

<i>Naturtyper</i>		<i>Natura 2000-habitat</i>	
Högmosse	230,0 ha	Högmosse (7110)	230,0 ha
Kärr	15,2 ha	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	15,2 ha
Myrsjöar	0,3 ha	Myrsjöar (3160)	0,3 ha
Barrsumpskog	8,0 ha	Skogbevuxen myr (91D0)	8,0 ha
Barrblandskog	40,8 ha	Västlig taiga (9010)	19,2 ha
Ungskog inkl. hyggen	16,5 ha		
Barrskog inkl. hyggen och ungskog där skogsbruksåtgärder är tillåtet	86,8 ha		

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Huvudsakligen består området av två vidsträckta mossar som kallas Möjamossen och Baremosse. De åtskiljs av fastmark och tillsammans bildar de ett stort myrkomplex dominerat av en platåmosse och sluttande mossar med flera fastmarksholmar. Mossens kraftiga lutning i randområdena medför tidvis stora vattenrörelser. Fastmarken höjer sig oftast tydligt upp från mossen. I norra delen av Möjamossen höjer sig fastmarken, en kort sträcka, som en lodrät bergvägg från mossen. I mossen centrala delar finns flera små gölar. Området är ringa påverkat av dikning men diken finns vid fastmarken runt omkring.

Bare mosse ligger på en moränmark med berggrund huvudsakligen bestående av granit med inslag av diabas. Jordarten är sandig morän, men huvudsakligen består området av ett tjockt lager torv.

De lägst liggande delarna i Baremosse ligger ca 320 meter över havet och de högst belägna delarna ca 340 meter över havet. Baremosse ligger på en vattendelare. Norra delen tillhör Göta älvs huvudavrinningsområde och södra delen Motala ström. Norra delens delavrinningsområde mynnar i Tidan, sydvästra delen i furusjön och sydöstra delen i Vättern.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Utkanterna är något påverkade av dikning, torvtäkt och skogsbruk. På ekonomiska kartan från 1950-talet syns torvtäkten norr om naturreservatet. Numera är torvströfabriken nedlagd. De inre delarna av mossen är relativt

orörda. Genom att titta på generalstabskartan, ekonomiska kartan från 1950-talet och häradskartan framgår att mossen sett likadan ut väldigt länge. Fastmarksholmarna har något glesare och äldre skog på ekonomiska kartan från 1950-talet jämfört med dagens ortofoton. Det finns inga registrerade fornlämningar eller andra kulturmiljöer inom området.

År 1985 beslutades om Naturvårdsområde Baremosse av Länsstyrelsen i Skaraborgs län, då hela området ingick i detta län vid tidpunkten. Syftet var att bevara de vetenskapliga naturvärdena. Enligt föreskrifterna var det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet med skogsbruk på myrar, sumpskogar och några mindre fastmarksholmar. Sammanlagt 275 hektar av hela området i Skaraborgs län gjordes tillståndspliktigt för skogsbruk.

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Mitt på mossen finns ett välutvecklat gölkomplex och här trivs trana, grönbena, ljungpipare och smålom. Även orre och tjäder har setts i området.

På mossen finns flera växtarter som annars har huvudsaklig nordlig utbredning, t.ex. dvärgtranbär, klotstarr, vitmosslav (*Imadophila ericetorum*) och mossebägarlav (*Cladonia subfurcata*). I zonerna mellan fastmark och mosse finns gamla barrträd och rikligt med lågor. Kärr förekommer i form av laggar omkring mosseytorna. I anslutning till kärren finns sumpskogar. I de blötare delarna växer myrlilja och Jungfru Marie nycklar. I övrigt är växtligheten på mossen fattig och domineras av ljung, tuvsäv och klockljung.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Inga anordningar för friluftslivet finns i området. Området har hittills i låg grad använts för friluftsliv då det är relativt otillgängligt och myrmarkerna är blöta och svårframkomliga.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Skogsbilvägar går in i reservatet på fastmarksuddarna i norr och söder. Flertalet jaktorn finns i reservatet.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Databas över hotade arter.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Bare mosse. Dnr. 511-9268-05
Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2006:8.
Länsstyrelsen i Skaraborgslän, Planeringsavd. Meddelande 5/83, Baremosse – ett riksobjekt.
SGU. Jordarts- och berggrundskarta.
Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Naturreservatet ska utgöras av en hydrologisk intakt och öppen högmosse med ett rikt växt- och djurliv. Skötselåtgärder är i linje med de som beskrivs i bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Reservatet är indelat i 4 skötselområden:

1. Högmosse med fastmarksholmar och sumpskog
2. Föryngringsytor med överståndare av tall och ung granskog
3. Planterad granskog
4. Skogsbruksområden

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

SKÖTSELOMRÅDE 1	MOSSEN	287,3 HA
Naturtyp:	Högmosse	225,0 ha
	Kärr	15,2 ha
	Sumpskog	6,0 ha
	Myrsjöar	0,3 ha
	Barrblandskog	40,8 ha
Natura 2000-habitat:	Högmosse (7110)	225,0 ha
	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	15,2 ha
	Skogbevuxen myr (91D0)	6,0 ha
	Myrsjöar (3160)	0,3 ha
	Västlig taiga (9010)	19,2 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Området består huvudsakligen av öppen högmosse. Utmed mossens kanter växer tallar som övergår till sumpskog och sedan skogbevuxen fastmark med gran och tall. Större delen av skogen är naturskogsartad med inslag av gamla träd och död ved. Utkanterna av området påverkas av diken och

avverkningar. Vegetationen på mossen är låg av ljungtyp. Mitt på mossen finns ett gölkomplex med laggar och kärr.

BEVARANDEMÅL

Täckningsgraden av de hydromorfologiska strukturerna, tuvsträngar, mjukmattor och gölar bibehålls eller ökar. Växtligheten på mossen ska vara naturligt lågvuxen. Hydrologin ska på sikt vara ostörd av mänsklig aktivitet och återgå till en naturlig dynamik. Fastmarksholmarna ska på lång sikt vara naturskogsartade med gamla träd och död ved i olika nedbrytningsfaser. Sumpskogarna ska vara glesa med stort inslag av gamla, långsamt växande träd samt död ved. Det ska finnas ca 247 ha högmosse, kärr, myrsjöar och sumpskog samt minst 19 ha naturskogsartad barrskog.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Avvattnande diken kan efter särskild utredning läggas igen för att förhindra ytterligare uttorkning av området.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Igenväxningsvegetation på högmossen får röjas vid behov. De röjda träden lämnas kvar.
- Eventuell kontrollerad och lågintensiv naturvårdsbränning i intervaller om 20 till 50 år. Fuktstråk och mosse utelämnas vid bränning så långt det är möjligt. Bränningen ska reducera humuslagret, möjliggöra förnygring av tall, begränsa gran, skapa en gles skog där marken blir solbelyst samt skapa viktiga strukturer som död ved och blottad jord och sten. All eventuell bränning ska föregås av noggrann planering och utredning samt omgärdas av nödvändiga säkerhetsarrangemang. Vid eventuell naturvårdsbränning så ska uppföljning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer vid naturvårdsbränning ske.

SKÖTSELOMRÅDE 2	ARRONDERINGSMARK	18,5 HA
Naturtyp:	Barrskog med inslag av lövträd	18,5 ha
Natura 2000-habitat:	Skogbevuxen myr (91D0)	2 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av unga, täta granskogar och förnygringsytor med frötallar och planterad lärk.

BEVARANDEMÅL

Området ska utvecklas till en flerskiktad och luckig naturskogsartad barrblandskog med olika trädslag i varierande ålder. Inslaget av död ved ska på lång sikt vara rikligt och det ska finnas både stående och liggande död ved i olika nedbrytningsfaser. Det ska finnas 2 ha skogbevuxen myr.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Avvattnande diken kan efter särskild utredning läggas igen för att förhindra ytterligare uttorkning av området.
- Lärk ska röjas bort senast år 2025. De röjda träden lämnas kvar.
- Rövning och ringbarkning av gran i syfte att gynna tall och lövträd görs senast år 2025 och om behov finns får en andra rövning och ringbarkning av gran göras ca 20 år efter den första åtgärden. De röjda träden lämnas kvar. Vid ringbarkning ska hänsyn tas för att minimera risken för etablering av skadeinsekter för skogsbruket.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Eventuellt kontrollerad och lågintensiv naturvårdsbränning i intervaller om 20 till 50 år. Fuktstråk utelämnas vid bränning så långt det är möjligt. Bränningen ska reducera humuslagret, möjliggöra föryngring av tall, begränsa gran, skapa en gles skog där marken blir solbelyst samt skapa viktiga strukturer som död ved och blottad jord och sten. All eventuell bränning ska föregås av noggrann planering och utredning samt omgärdas av nödvändiga säkerhetsarrangemang. Vid eventuell naturvårdsbränning så ska uppföljning enligt Naturvårdsverkets riktlinjer vid naturvårdsbränning ske.

SKÖTSELOMRÅDE 3	PLANTERAD GRANSKOG	2,4 HA
Naturtyp:	Barrskog med inslag av lövträd	2,4 ha
Natura 2000-habitat:	Ej natura-habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av en 30-årig granplantering.

UPPLYSNING

I skötselområdet så ansvarar markägaren för skogsbruksåtgärder inklusive slutavverkning fram till och med år 2070.

Därefter ska skötselområde 3 ingå som en del i skötselområde 2 med dess bevarandemål, restaureringsåtgärder och löpande skötselåtgärder.

Föryngringen ska ske naturligt efter avverkningen.

SKÖTSELOMRÅDE 4	SKOGSBRUKSOMRÅDEN	89,4 HA
Naturtyp:	Barrskog med inslag av lövträd	84,4 ha
	Högmosse	5 ha
Natura 2000-habitat:	Högmosse (7110)	5 ha

UPPLYSNING

På skogsbruksområdena så svarar markägaren för skogsbruk enligt gällande skogsvårdslag. Markskador får ej uppkomma. Markberedning som kan påverka vattenförhållandena i övriga delar av naturreservatet ska undvikas.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

Strax utanför naturreservatet, vid den gamla torvströfabriken, ska en parkeringsplats med plats för fyra bilar ställas iordning. I kanten av reservatet, nära parkeringsplatsen, ska en informationstavla placeras.

För lokalisering av friluftsanordningar, se karta bilaga 2b.

BEVARANDEMÅL

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Föreskriftsområdets gränser ska vara markerade. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlorna som är i gott skick. Informationsskylten ska innehålla karta över området, kort information om områdets naturvärden, gärna allmän information om hur en mosse bildas och hur den är uppbyggd, reservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten. Det bör, i eller i anslutning till naturreservatet, finnas en parkeringsplats för besökare till reservatet.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Föreskriftsområdets gränser ska markeras på lämpligt sätt inom 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Föreskriftsområde	Inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft
Gränsmarkering	Yttergräns	Vid behov
Informationsskylt	Vid torvströfabriken	Inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft
Röjning av lärk	Område 2	Senast år 2025
Röjning av igenväxningsvegetation på högmossen	Område 1	Vid behov
Igenläggning av diken	Område 1 och 2	Efter särskild utredning
Röjning och ringbarkning av gran	Område 2	Senast år 2025 och om behov finns en andra gång efter ca 20 år
Eventuell naturvårdsbränning	Område 1 och 2	I intervaller om 20 till 50 år

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras, skriftligt och vid behov med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Baremosse

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (Länsstyrelsen), AP (Artportalen), MKB (Miljökonsekvensbeskrivning till tillståndsansökan om vindkraftsanläggning vid Hornamossen i Habo och Mullsjö kommuner).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Kärlväxter			
Jungfru Marie nycklar (<i>Dactylorhiza maculata</i>)	S1	2012	AP
Mossor			
Vågig sidenmossa (<i>Plagiothecium undulatum</i>)	S3	1991	SKS
Lavar			
Garnlav (<i>Alectoria sarmentosa</i>)	NT, S3	1997	SKS
Vitmosslav (<i>Imadophila ericetorum</i>)	S3	1991	SKS
Svampar			
Vedticka (<i>Phellinus viticola</i>)	S2	1997	SKS

Fåglar			
Grönben (Tringa glareola)	EU	2013	AP
Järpe (Bonasa bonasa)	EU	2010	MKB
Ljungpipare (Pluvialis apricaria)	EU	2013	AP
Orre (Tetrao tetrix)	EU	2010	MXB
Smålom (Gavia stellata)	EU	2008	MKB
Spillkråka (Dryocopus martius)	EU	2010	MKB
Tjäder (Tetrao urugallus)	EU	2010	MKB
Trana (Grus grus)	EU	2010	AP

Källförteckning

Artdatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Bilaga 1 till fågeldirektivet

Bilaga 2 till art- och habitatdirektivet

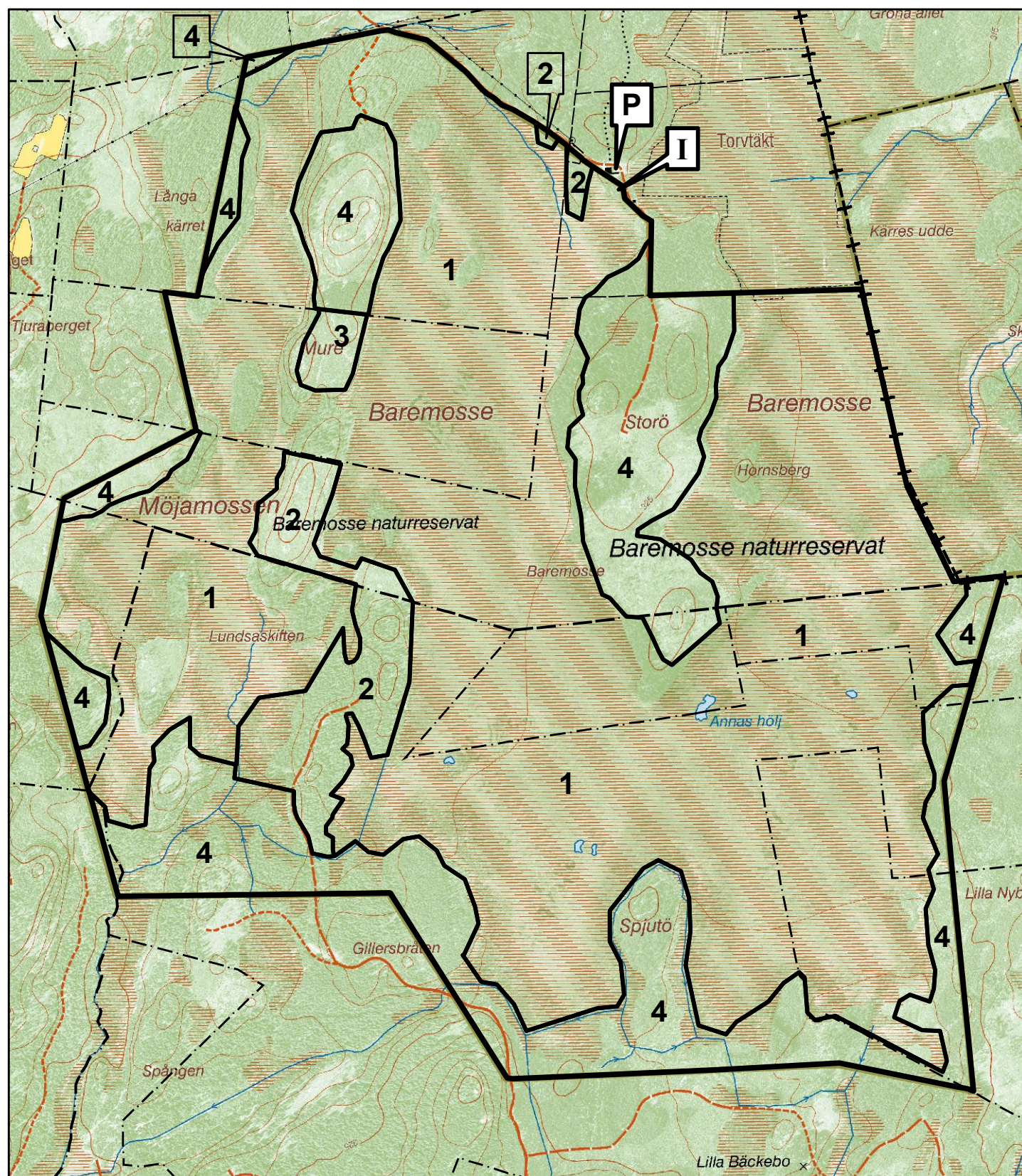
Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

Naturreseptatet Baremosse

Bilaga 2b

Skötselplankarta
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2016-09-01, dnr 511-1719-2012

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

- Gräns för naturreseptatet Baremosse
- Skötselområden
- Brukningsväg

1:13 000

